RUSKI INWALID

№ 132.

NIEDZIELA. 6 Czerwca 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Angliia. Niderlandy. Hiszpaniia. Włochy. Rozmaitości.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 6 Czerwca.

JW. *Naryszkin, Marszałek dworu J. C. M. miał sczęście otrsymać* 31 *z. m. następuiący reskrypt:*

„Z rachunków które mi WPan za rok 1819 przedstawiłes z ukontentowaniem przekonałem się, że z wydatków na dwór móy etatem przeznaczonych, kantora dworu potrafiła oszczędzić na rok ninieyszy w gotowiznie sto piędziesiąt cztyry tysiące rubli i niemałą ilość rozmaitych zapasów. Poczytuiąc to wszystko za skutek WPana troskliwości, pilnosci i gorliwey baczności, przez które poruczony sobie oddział chcesz doprowadzić do doskonałego porządku, oswiadczam WPanu zupełną moią w tey mierze wdzięczność i zadowolnienie. Zostaię zawsze przychylny.

ALEXANDER.

w Carskiem Siele.
Maia 31 1820 roku.

— Niemamy iescze dotąd pięknych dni wiosennych; od początku bowiem wiosny ciągłe prawie panuią wiatry i niekiedy tak silne, iż ledwie z nóg niewalą, a nagłe ich zmiany raz napełniaią prawie kanały wodą równo z brzegami, w półgodziny potem ledwie nie do dna wysuszaią. Lecz gdy przy wszystkich tych wiatrach dosyć iest ciepło i częste przechodzą descze, pola pięknie zielenieią i obfite rokuią żniwo. — Do Kronsztatu bardzo wiele okrętów z rozmaitemi zawinęło towarami, między temi kilka iest z kawą, która znacznie spadła z ceny.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

Od Brzegów Menu, 29 Maia.

Użyte w *Manheimie* woysko do exeku-

cyi *Sanda*, wynosiło 1200 piechoty, a blisko 350 iazdy.

W *Wunstorf* (w kraiu Hannowerskim) za kichnieniem wyleciał kobiecie żywy ro) bak z nosa (*scolopendra electrica*) przez co pozbawiona została kilkoletniego bólu głowy. Domyślić się należy, iż wąchaniem kwiatka wciągnęła go do dziurki nosowey, gdzie ukształcił się z 50 nogami.

Francia.

z Paryża, 27 Maia.

Na posiedzeniu izby deputowanych 22. b. m. Pan *Salaberri* mówił za nowem prawem o wyborach, wzmiankował przy tem o nadużyciach, które nieraz miewały mieysce przy wyborach według ustaw poprzednich:« Znam ia takiego Jenerała, który starałby się o dyplomat na komornika, aby przez to bydz kandydatem do wyborów. Admirał ieden dla tegoż celu zyskał świadectwo, że podatki które opłaca 206 franków wynoszą. Niech się tylko odmieni to dawne prawo, monarchiia tryumfować będzie, a partyia rewolucyyna upadnie bez powstania, zawsze to iednak przy pilności i czynności ministrów. Zachowanie praw monarchii powinne bydz poruczone takim osobom, któreby potrafiły tchnąc przestrach w serca nieprzyiaciół tronu i prawey władzy.«— »Przedziwnie powiedziano! odezwał się Pan *Courvoisier*. lecz własnie też same przyczyny nakazuią odrzucenie nowego prawa. Wszyscy pragniemy spokoyności Burbonów i Monarchii. Zamiar rządu przy tey zmianie prawa wyborów iest widoczny. Chce on odwrocić pokuszenia się stronnictw, których wpływ na kollegiie wybiercze może bydź niebespiecznym władzy Królewskiey. Lecz tego niedosyć; przyiaciele i obrońcy nowego prawa, chcą zupełnie nowego porządku rzeczy, a zapominaią o przeszkodach iakie sama karta konstytucyyna koniecznie nastręczyć musi. »Podał wprawdzie *Courvoisier* głos przeciwko temuż prawu; lecz nie zapomniał powstać i przeciwko deputowanym strony lewey. Utrzymywał że to prawo iest płodem partyi i spisku. a tym samym rozsiewaiącym wewnętrzną niezgodę. — Niemniey też dowodził, że ustanowienie kollegiy wybierczych obwodowych daie powod do wielu nadużyciów. Pan *Munier Buissou*, utrzymywał przeciwnie, że prawo teraz podaiące się zabespiecza rząd reprezentacyyny i bynaymniey niezagraża tronowi.« Bespieczeństwo monarchii i Króla nierozłącznie spoione z podobnem Francii.« Za tem mówił Hrabia St *Aulaire* (Teść Xiążęcia *Decases*) i z ukontentowaniem od wszystkich był słuchany. Przyznawał on wady pierwszemu prawu i chciałby się nawet przyczynić do sprostowania ich.« Lecz za to nowe mowił daley, narusza kartę konstytucyyną, zmnieysza powagę izby i całą władzę oddaie w ręce iedney tylko strony. Zarzucaią pierwszemu ministrowi (*Decazes*) bardzo niesłusznie iakoby on pierwszy zmianę tego prawa zaproiektował dla tego, aby na swoiem mieyscu pozostać. Wiadomo że proiekt przedstawiony w tey mierze przez Xięcia *Decazes* uległ tak wielkim zmianom, iż prawie zupełną swoią istność utracił, a mianowicie co do liczby członków i trwałości posiedzeń.« Następnie mówił Minister Baron *Pasqaier*: «Stara feodalna szlachta, musiała ustąpić nowey bogatszey. Przy tak powszechnych i długich zamieszkach, kilka ledwie dawnych rodzin potrafiły się utrzymać przy maiątkach i dawna szlachta ledwie teraz trzecią lub czwartą część składa towarzystw wybierczych. Widoczną więc iest rzeczą że liczba przyiaciół arystokracyi nader iest szczupła i przykład ich w cale nieniebespieczny. Lecz za to nierównie większa iest liczba tych, którzy sobie roią *Rzeczypospolite* (Tu przerwano ministrowi mowę głośnym krzykiem. »Nikt niemyśli o Rzpltey Prosiemy wymienić tych o ,których mówisz! Lecz minister niedaiąc na to baczności, spokoynie mówił daley.) »Są ludzie nierównie niebespiecznieysi aniżeli ci przyiaciele Rzpltey. Mówię o tych co maią tylko w zamiarze własne swoie wyniesienie się, choćby to ciągnęło za sobą upadek tronu, i zamieszanie bespieczeństwa powszechnego.

Na posiedzeniu wczorayszem (maia 26) Pan Lainè podał izbie rapport o nowem prawie, a usiłuiąc zbić wszelkie zarzuty czynione w tym przedmiocie przez członków oppozycyi, mówił z wielkim zapałem o istnieiącem, chociaż to było powiększey części iego własnem dziełem Nakoniec zamknął swą mowę która kilkakroć przerywana była przez tychże oppozycyonistów, następuiącemi słowy. »Spieszcie odwrócić nieszczęścia i klęski które zewsząd nam grożą; bo ieśli te cokolwiek się iescze przeciągną, wolność nasza publiczna niebędzie iuż kwitnąć pod swiętą zasłoną tronu i wkrótce zamieni się w samo tylko uroienie!«—Gdy ta mowa była skończoną rospoczęły się rozprawy o pierwszym artykule nowego prawa.

Na trzeciem posiedzeniu izby Parów w sprawie *Luwela* 11. b. m. odbytem, wspomniał Hrabia *Lalli-Tollendal* o krzywdzących wyrazach których użyła *gazeta codzienna* względem sędziego *Bastard de l'Etang*. Z tego powodu wszczęty się żwawe rozprawy między członkami obu stron i trwały do pół do piątey. Niektórzy byli za uwięzieniem odpowiedzialnego wydawcy tey gazety.

Xiążę Angulemski przybył 25. b. m. przez Zabern do Strażburga w towarzystwie 1200 wieśniaków na koniach. Przyięto go w tem mieście z oznakami nayżywszych uniesień radości.

18 b. m. mianował Król wielu kawalerów legii honorowey.

Pan *Benjamin Constant*, powiedział niedawno w iedney z pamiętnych mów swoich, że nowe prawo o wyborach nieobiecuie żadnych korzyści ani Królowi ani narodowi; lecz iest natchnieniem osobney klassy ludzi nieukontentowanych z prawa poprzędniczego, iako pozbawiaiącego ich przywileiu należenia do wyborów. Za tem powstawał przeciwko niektórym mówcom strony przeciwney, a mianowicie przeciwko P. *Salaberri*, który powiedział był razu iednego. »Jest partyia, która z mieczem i trucizną w ręku zagraża zgubą Monarsze; i weyście do izby naszey, deputowanych według teraźnieyszego prawa wybranych, iest iuż iednem z iey zwycięztw. Przy tem P. Constan uczynił uwagę, iż czasby iuż był nakoniec zaniechać podobnych odezw. Gdy kończył swą mowę odezwały się liczne oklaski z strony lewey, a mianowicie gdy wymawiał słowa które iak powiada są wyznaniem wiary iego polityczney: »Burbonowie z konstytucyą i Konstytucyia z Burbonami.

W mowie Kommisarza Królewskiego P. *Cuvier* są między innemi takie wyrazy: »Złożenie izby z członków dobrze myślących i kochaiących sprawiedliwość, iest naypierwszym i naygłównieyszym starań rządu przedmiotem. Można się spodziewać że smutne znaki powrótu 1815 roku, spełzną na ten raz na niczem. Gdyby zaś nad wszelkie spodziewanie rząd zawiódł się na swoich rachunkach, przedsięwezmie zapewne wtenczas rychłe i czynne środki aby przeciąć to wszystko iak w roku 1817.« Te ostatnie wyrazy mocne sprawiły wrażenie na członkach strony lewey.

— Król oświadczył wdzięczność swoią P. *Chateaubriand* za wydaną przez niego biografiią Xiążęcia *Berry*.

Wczora zrana przyprowadzono do domu Ministerium sprawiedliwości dwóch ichmościów porządnie ubranych, z których ieden nawet miał kilka znaków orderowych. Wkrótce potem przewieziono tam i *Gravier* z więzienia w którem był osadzony.

Dway bracia nazwiskiem *Marsch*, obywatele departamentu wyższey Marny, poszli byli na polowanie po osobno z tem, aby nastrzelać zwierzyny na wesele swey synowicy. Tak się zdarzyło iż oba w iedną udali się stronę. Młódszy słysząc szelest w krzakach i rozumieiąc, że zwierz iakiś tam siedział, strzelił i zabił brata swoiego, oyca pięciogra małych dzieci!

Anglija.

z Londynu, 26 *Maia*.

Katolicy Irlandscy wysłali Deputacyią do Pana *Grattan*, Reprezentanta swego obranego w *Dublinie* który ciągle w maiętności *Stepchens-Green* choruie. Odpowiedział, iż sam poiedzie do Anglii, i sprawę ich w Parlamencie popierać będzie, a choćby nawet zdrowie iego bardziey na tem cierpiało, ostatnie wszelako siły gotów poświęcić za wolność swoiey oyczyzny.

Hrabia *Itterburg*, syn byłego Króla Szwedzkiego, przybył z Baronem *Porlier* do *Inverness*, gdzie zwiedziwszy gabinet mineralogiczny, i okolice miasta obeyrzawszy, udał się w dalszą drogę do gór Szkockich.

Podług dawnego zwyczaiu, Król nasz iako obrońca wiary, przed zagaieniem Parlamentu, oświadczył się uroczyście przeciwko nauce o transsubstancyi, oddawaniu czci Pannie Maryi, i wszystkim innym Świętym, oraz przeciwko ofiarze Mszy S.

Hrabia *Rostopczyn* który iakośmy donieśli przybył tu niedawno; przedstawiony był Królowi przez posła rossyyskiego.

Lord *Scherborn* umarł niedawno, maiąc wieku lat 76 Maiątki iego i tytuły spadaią na starszego syna *John*, właściciela baronatu Scherbornskiego w hrabstwie Gloster.—

Na iednem z ostatnich posiedzeń parlamentu niższego Lord *Holland* uczynił Ministrom następuiące pytanie: »Jakie otrzymano wiadomości z Hiszpanii względem traktatu zawartego o przekróceniu handlu niewolnikami? Możnaż mieć nadzieie, że 400,000 funtów szterlingów przeznaczone od nas temu mocarstwu w nagrodę pomienionego handlu niedaremno

zaliczone będą? Hrabia *Liwerpool* niemógł nato zadowalniaiącey dadz odpowiedzi; lecz zawsze odezwał się z tem iż rozumie, że i terazniey-szy rząd hiszpański święcie zachowa przyrze-czenie swoiego dworu.

Posiedzenia kommissyi zaymuiące się uło-żeniem obrzędów koronacyi, trwaią ciągle. Szermierz Królewski. (Champion) którym iest teraz *Xiądz*, prosił, aby mu wolno było po-dać na swoie mieysce Pana *Reader*. Po skoń-czonych obrzędach według dawnego zwyczaiu Szermierz otrzymuie w nagrodę, puhar złoty z którego siedząc na koniu piie za zdrowie Króla. Niemniey też dostaie mu się siodło i cała zbroia konia.

Niderlandy.

z *Bruxelli*, 29 *Maia*.

Xiąże JMść d'*Orange* przybył do Amszter-damu 26. b. m.

Powiadaią że wyspa S. Kitts od 27. Maia miała zamknąć swe porty dla okrętów północ-no Amerykańskich.

Straszna burza zrządziła wielkie szkody w Antwerpen.

Hiszpaniia.

z *Madrytu*, 16 *Maia*.

W ostatniey woynie z Francyią pokazało się, iak Hiszpani są przywiązani do swe-go Króla i oyczyzny. *Napoleon* zwykł był mawiać: *Niepodobna znaleść szpiega pomiędzy Hiszpanami.*

Jedna z Gazet tuteyszych opisuie w na-stępuiącym sposobie korzyści, iakie Hiszpa-niia dla cudzoziemców wystawia: — »Znay-dą tu rząd dobry, nieoszacowane dobro-dzieystwo wolności, przyiemne klima, i ła-twy zarobek. Konstytucyia nasza pozwala im wolnego zupełnie trudnienia się talen-tami; ziemia iest zdatną do wszelkich spe-kulacyy rolnictwa, przemysłu i handlu. Rzad-ko który kray w Europie ma tak piękne klima, iak większa część naszych prowin-cyy. Jesliby ieszcze potrzeba innych pobu-dek do zwabienia cudzoziemców, aby do nas przybywali, odwołuiemy się do artykułów 5go, 17go, 20go i 21go Konstytucyi naszey; przypomniemy im oraz wspaniałość narodu Hiszpańskiego, przyiacielską iego goscin-ność i dawną wiarę, którey nigdy nie nad-werężono, a która im pomyślność we wszel-kich przedsięwzięciach i spekulacyiach za-pewnia.«

Oprócz wielu szkół publicznych tudzież towarzystw uczonych i ekonomicznych, ma teraz Hiszpaniia 23 Uniwersytetów.

Junta w Gallicyi złożyła z urzędu 4 sę-dziów Królewskiego Trybunału, których sposób myslenia był podeyrzany, a innych natomiast przedstawiła. Podobnież Junta w *Barcellonie* radziła odmienić wielu urzędni-ków. Pierwsza przysłała 2 miliiony, a dru-ga 500,000 realów do skarbu Królewskiego w *Madrycie*.

— Otrzymano tu obszernieyszą wiadomość o nieszczęśliwym przypadku zdarzonym w kady-xie w czasie bitwy byków, kiedy podniesione mieysca dla widzów zapadły. Zliczby 100 ludzi ciężko ranionych 8 umarło na mieyscu, a więcey czterech set lekkie otrzymało rany.

Włochy.

z *Rzymu*, 22 *Maia*.

Powiadaią że Królowa angielska wkrotce powróci znowu do Pesaro.

Między popiersiami które wnocy pod znaczną wartą przewieziono z Panteonu do Capitolium są także posągi *Bacacia*, *Machiawela i Alfie-ri*. Ta okoliczność tem iest osobliwszą iż dzieła tych autorów, iako przeciwne zasadom religii kościoła katolickiego, są w liczbie ksiąg zakazanych.

ROZMAITOSCI.

Hrabia *Zelkirque* założyciel nowey osady w Ameryce zachodniey i autor szacownego dzieła o *emigraciiach*, umarł 6 z. m. w Po we Francyi południowey w 49 roku życia.

W wielu mieyscach Gallicyi ukazały się były zgromadzenia narodowe, noszące piętno zamieszek i nieładów, tak że Junta tameczna musiała iak nayczynnieyszych chwycić się środków, aby podobnym nieładom zapobiedz.

w Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.